/Übersetzung/

36)

P r o t o k o l l

Aufgenommen am 8.Dezember 1969 in der Zentrale der Allgemeinen Wertverkehrsbank AG, Budapest V.,Dorottya u.5.

Anwesend sind: Frau László UJFALUSSY, Budapest II.,Fő utca 63-65 /geb.Kassa, 28.Dezember 1912, Personalausweis Nr.: AU-III.595530/,

Dr.György LÁZÁR Gruppenleiter,

Frau József KÓSA Protokollführerin.

Dr.György LÁZÁR macht mit Frau Dr.László UJFALUSSY den Beschluss 18 W 2492/67 vom 27.Juni 1969 des Berliner Kammergerichtes bekannt.

Frau László UJFALUSSY trägt hierauf folgendes vor:

Ich wurde in Kassa geboren und lebte auch dort in den Zeiten vor der deutschen Besetzung. Als Apothekerin kam ich im Jahre 1944 nach Kiskundorozsma und war hier tätig, als die Besetzung erfolgte. Meiner Schätzung nach hatte Kiskundorozsma ungefähr 2-300 jüdische Einwohner. Wie ich mich erinnere, wurde das Tragen des gelben Sternes Anfang April verordnet, ich wurde aber auch weiterhin auf meinem Arbeitsplatz belassen, auch dann, als die übrigen Juden ins Ghetto gebracht wurden. Meiner Erinnerung nach wurden die Juden damals durch Kundmachung aufgefordert, ins Ghetto zu ziehen. Als Ghetto wurde ein aus mehreren Wohnungen bestehendes Haus der Gemeinde zugewiesen, welches bis dahin irgendeine Gendarmerie-Räumlichkeit in sich fasste. Die Ghettoisierung selbst wurde meiner Erinnerung nach im April oder ungefähr Anfang Mai vorgenommen. Genau kann ich mich nicht mehr erinnern, weil - wie ich bereits erwähnte - ich nicht gleich ins Ghetto gebracht wurde, ich kam erst Anfang Juni dorthin. Ich möchte erwähnen, dass ein jeder x-beliebige Sachen aus seiner Wohnung ins Ghetto mitnehmen konnte. Ich muss auch mitteilen, dass die Gendarmen z.B. bei meiner Umsiedlung so höflich waren, dass sie mich in beruhigender Weise darauf aufmerksam machten, mich in aller Ruhe vorzubereiten und alles einzupacken, was ich für gut erachte. Als ich ins Ghetto ging, konnte ich ruhig einige Juwelen zu mir nehmen und ich kann entschieden behaupten, dass niemand danach fragte oder nach diesen forschte. Der Wahrheit getreu muss ich aber erwähnen, dass ich davon hörte, dass einzelne Frauen stichprobenmässig durchsucht wurden, aber nur oberflächlich. Als typisch konnte man dies keinesfalls bezeichnen.

Von Kiskundorozsma wurden wir nach einigen Tagen in die Ziegelei von Szeged weiterbefördert, wo die Leute aus der Umgebung schon in grossen Mengen konzentriert waren. Hier lebten wir in Zelten. Der Eingang wurde zwar durch Gendarmen bewacht, innerhalb des Konzentrationsortes verkehrten sie aber niemals und ich sah sie auch nie unter uns. Auch in Szeged fand von seiten der Gendarmerie keinerlei Durchsuchung statt, dies wäre aber auch sonst

28

eine physische Unmöglichkeit gewesen, weil dort eine so grosse Menge zusammengetrieben wurde /sozusagen das gesamte Judentum des südlichen Gebietes/, dass man nicht einmal verkehren, geschweige denn eine Leibesvisitation durchführen konnte. Es wurde lediglich ein Aufruf veröffentlicht, dass jeder die bei ihm befindlichen Juwelen abgeben muss. Diesem Aufruf folgte aber keinerlei Sanktion oder Drohung. Wer seine Wertsachen freiwillig abgab, dem wurden sie genommen, wer aber nicht so vorging, dem wurde nichts zuleide getan und man hat weder dann, noch später irgendwelche Kontrolle ausgeübt.- Im Hinblick aber auf den Aufruf kamen wir zu der Ansicht, dass es besser wäre etwas abzugeben, um nicht den Anschein einer Sabotierung des Aufrufes zu erwecken. Ich selbst gab auch einige Silbergeldstücke ab, meine grösseren Werte habe ich aber behalten. Nicht nur ich ging auf diese Weise vor, sondern auch meine Schicksalsgefährten.

Eines Tages wurde verkündet, dass wir zur Arbeit gebracht werden und es wurden freiwillige Teilnehmer verlangt. Ich habe mich gleich als erste gemeldet und so kam es, dass man mich nach Auschwitz beförderte und nicht in irgendein österreichisches Lager wie den Grossteil der Szegediner Juden. In Szeged war ich ungefähr einen Monat lang. Vom Sammelplatz bis zu den Waggons haben uns Gendarmen begleitet, es wurde aber - obwohl jeder sehr viele Pakete hatte - niemand untersucht, niemandem etwas angetan und niemandem etwas entzogen. Die Gendarmen haben die Geschehnisse mit voller Gleichgültigkeit betrachtet. Als wir einwaggoniert waren, wurden die Wagen verschlossen und unterwegs kam keiner zu uns herein. Im Laufe der Reise sind 1-2 alte kranke Leute gestorben, aber auch diese wurden nicht aus dem Wagen entfernt. So gelangten wir nach Kassa. Auch da stiegen wir nicht aus und es stieg auch niemand ein. Als frühere Kassaer Bewohnerin habe ich das Stationsgebäude erkannt und daher weiss ich, dass wir in Kassa waren. Hier ist uns nur das eine aufgefallen, dass die den Zug begleitenden wenigen Gendarmen dortblieben und die Waggons durch die deutsche SS-Wache übernommen wurden. Die SS-Wache kam nicht in die Waggons. Nach ungefähr 3-4tägiger Fahrt kamen wir in Auschwitz an. Hier mussten wir alle Pakete in den Waggons lassen, dann erfolgte ein Appell, wonach wir selektiert wurden. Nach der Selektion mussten wir uns völlig ausziehen und wer noch Juwelen anhatte /Halskette, Ohrgehänge/, dem wurden diese durch die SS entrissen und wir mussten nackt in den Desinfektionsraum gehen.

Ich selbst kam zur Arbeit und so war ich bis ungefähr Mitte August in Auschwitz, danach kam ich nach Berlin-Reinickendorf.

Meiner Erinnerung nach war es Frau Dr.Sándor SZŐNYI, die man mit mir zusammen ins Ghetto von Kiskundorozsma brachte. Sie lebt meines Wissens in Szeged, ihre nähere Adresse kenne ich nicht. In Szeged war ich zusammen mit dem Apotheker Imre MOLNÁR, der gegenwärtig in einer Budapester Apotheke Nr.1201 tätig ist und ebenfalls verhörbar wäre.

Sonst kann ich nichts vortragen. Ich bin bereit, meine Mitteilungen vor jedweder deutschen Behörde oder jedwedem Gericht zu wiederholen und eidlich bekräftigen.

Frau József KOSA m.p.
Protokollführerin

Dr.György LÁZÁR m.p.
Gruppenleiter d.Allgem.Wertverk.Bank A

Frau László UJFALUSSY m.p.

Für die Richtigkeit der Übersetzung:

ALLGEMEINE WERTVERKEHRS-BANK
AKTIENGESELLSCHAFT

J e g y z ő k ö n y v

felvétetett 1969. december 8-án az Általános Értékforgalmi Bank RT. központjában, Budapest, V., Dorottya u. 5.

Jelen vannak: Ujfalusy Lászlóné, Budapest, II. Fő-utca 63-65 szám alatti lakos /született: Kassán, 1912. december 18-án, személyi igazolványának száma: AU-III. 595530/, Dr. Lázár György csoportvezető Kósa Józsefné jegyzőkönyvvezető.

Dr. Lázár György ismerteti Ujfalusy Lászlónéval a Berlin-i Kammergericht 18 W számu tanácsának 2492/67 számú 1969. június 27-én hozott határozatát.

Ujfalusy Lászlóné arra vonatkozólag az alábbiakat adja elő:

Én kassai születésü vagyok, ott is éltem a német megszállás előtti időben. Mint gyógyszerésznő 1944-ben Kiskundorozsmára kerültem és amidőn a német megszállás bekövetkezett, itt müködtem. Becslésem szerint Kiskundorozsmán kb. 200-300 főnyi zsidó lakosság volt. - Emlékezetem szerint április elején rendelték el a sárga csillag viselését, azonban engem továbbra is meghagytak munkahelyemen, még akkor is, amidőn a többi zsidót gettóba vitték. Ugy emlékszem, hogy annak idején hirdetmény utján szólitották fel a zsidókat, hogy gettóba kell vonulniok. Gettónak a község egyik több lakásból álló házát jelölték ki, ahol addig valami csendőrségi helyiség volt. - Maga a gettósitás emlékezetem szerint április vagy május eleje körül történt. Pontosan nem emlékszem rá, mert mint emlitettem, engem nem vittek mindjárt a gettóba, én kb. június elején kerültem oda. Meg kell jegyeznem, hogy lakásából a gettóba mindenki azt hozhatta magával, amit akart. El kell mondanom, hogy a csendőrök az én átköltözésemkor például annyira udvariasak voltak, hogy megnyugtatólag felhivták figyelmemet, hogy csak nyugodtan készülödjek és mindent csomagoljak be, amit csak jónak látok. Amikor elindultam a gettóba, nyugodtan magamhoz vehettem néhány ékszerdarabomat és a leghatározottabban állitom, hogy ezt soha senki meg nem kérdezte és soha senki ezek után nem kutatott. Az igazság kedvéért azonban elő kell adnom, hogy hallottam arról, hogy szurópróbaszerüen egy - egy nőt megmotoztak, de ezt is csak felületes módon csinálták. Tipikusnak ez semmi esetre sem volt mondható.

Kiskundorozsmáról néhány nap mulva tovább vittek bennünket a szegedi téglagyárba, ahol már a környékbeliek is nagy tömegben koncentrálva voltak. Itt sátrakban laktunk. A bejáratot ugyan csendőrök örizték, de bent a gyüjtőhelyen azonban soha nem jártak és közöttünk őket soha nem láttam. Szegeden sem volt a csendőrök részéről semmiféle motozás, de ez egyébként is fizikai képtelenség lett volna, mert olyan hatalmas tömeg volt összegyüjtve /szinte a Délvidék egész zsidósága/, hogy ott még közlekedni sem lehetett, nem hogy motozást végrehajtani. Csupán felhivást tettek közé, hogy mindenki szolgáltassa be a nála lévő értékeket. Ezt a felszólitást azonban semmiféle szankció, vagy fenyegetés nem követte. Aki önként leadta értéktárgyait, azt elvették, aki azonban ezt nem tette, azt sem bántották és semmiféle ellenőrzést sem akkor, sem később nem eszközöltek. - Tekintettel azonban a felhivásra, az a nézet alakult ki közöttünk, hogy valamit adjunk le, nehogy az legyen a látszat, hogy a felhivást szabotáljuk. Én magam is odaadtam néhány ezüst pénzemet, a nagyobb

./.

értékeimet azonban megtartottam. Nemcsak én jártam el igy, hanem sors-társaim is.

Egy napon kihirdették, hogy munkára visznek bennünket és önkéntes jelentkezőket kértek. Én mindjárt elsőként jelentkeztem és igy történt, hogy az első transzportba kerültem. Ezért történt, hogy engem Auschwitzba vittek és nem valamely osztrák táborba, mint a szegedi zsidók nagy részét. Szegeden kb. egy hónapig voltam. A gyüjtőhelytől a vagonokig csendőrök kisértek bennünket, azonban - bár mindenkinek rengeteg csomagja volt - senkit nem motoztak, senkit nem bántottak és senkitől nem vettek el semmit. A csendőrök teljes közönnyel nézték a dolgokat. Amidőn a vagonokba beszálltunk, azokat lezárták és az út alatt senki nem jött be hozzánk. Az út-közben egy-egy öreg beteg ember meghalt, de még azokat sem vitték ki a vagonokból. Igy jutottunk el Kassáig. Itt sem szálltunk ki és nem szállt be hozzánk senki. Azt onnan tudom, hogy Kassán voltunk, mert mint régi kassai lakos megismertem az állomás épületét. Itt csupán az tünt fel nekünk, hogy a vonatot kisérő néhány csendőr lemaradt és a vagonokat német SS-őrség vette át. Az SS-őrség sem jött be a vagonokba. Körülbelül 3-4 napi utazás után érkeztünk meg Auschwitzba. Itt az összes csomagokat a vagonokban kellett hagynunk, majd sorakozó volt és utána szelektáltak bennünket. A szelekció után teljesen le kellett vetköznünk és akin még voltak ékszerek /nyaklánc, fülbevaló/ azt az SS-ek letépték és teljesen meztelenül kellett a fertőtlenitőbe menni.

Én magam munkára kerültem és igy kb. augusztus közepéig voltam Auschwitzban, utána Berlin-Reinickendorfba kerültem.

Emlékezetem szerint Dr. Szőnyi Sándorné volt az akit velem együtt vittek el a kiskundorozsmai gettóba. Ő, tudomásom szerint Szegeden él, közelebbi cimét azonban nem tudom. Szegeden együtt voltam Molnár Imre gyógyszerésszel, aki jelenleg Budapesten a 1201 számu gyógyszertárban müködik, aki szintén meghallgatható.

Egyebet elmondani nem tudok. - Kész vagyok előadásomat bármely német hatóság vagy biróság előtt megismételni és esküvel megerősiteni.

k.m.f.

Kósa Józsefné
jegyzőkönyvvezető

Dr. Lázár György
jegyzőkönyvfelvevő

Ujfalusy Lászlóné